

NÁRODOHOSPODÁŘSKÝ OBZOR

2 – 2004

Veronika Bachanová

A comparison of economic performance of selected countries in process of transformation in years 1990 – 2002: different approaches.

Srovnání ekonomické výkonnosti vybraných transformujících se zemí v letech 1990-2002: odlišná pojetí

Summary:

The process of economic transformation from centrally planned economy to market economy began in the former East block countries almost fifteen years ago. Now most countries have already established market institutions and democratic system. This article analyses economic performance of chosen post-socialistic countries, namely the Czech Republic, Poland, Hungary and the Slovak Republic in the years 1990-2002. Economic performance of these states is measured by two dissimilar ways. The author used the gross domestic product growth as a common instrument of economic performance measuring and standard indicators of economic performance (mainly the Misery Index and Stabilization Policy Index, Unpopularity Index). The final part contains comparison of economic performance measured by these two different methods.

Anotace:

Proces transformace z ekonomik centrálně plánovaných na ekonomiky tržní začal v zemích bývalého východního bloku téměř před patnácti lety. V současné době jsou ve většině zemí zavedeny tržní instituce a demokratický systém. Tento článek analyzuje ekonomický výkon vybraných postsocialistických zemí, konkrétně České republiky, Polska, Maďarska a Slovenska., v letech 1990 až 2002. Ekonomická výkonnost uvedených zemí je měřena dvěma rozdílnými způsoby. Autorka použila růst GDP jakožto běžný prostředek k měření ekonomického výkonu, a standardní indikátory výkonu ekonomiky (především index chudoby, dále index stabilizační politiky, a index nepopularity). Závěrečná část obsahuje srovnání ekonomické úrovně měřené těmito dvěma metodami.

Alina Buruiana

Privatization in Romania in the period of 1992-2003.

Privatizace v Rumunsku v období 1992-2003

Summary:

Romania is among former socialist states a gradual reformer. Privatization has been a process loaded with difficulties and delays; many changes were imposed because of international agreements rather than internal political will. The privatization institutions had both social and private responsibilities, which created confusion and slowed down

the process. This paper outlines the way privatization institutions have operated in Romania and the consequences of their functioning in the legal context.

Anotace:

Rumunsko je mezi bývalými socialistickými státy zemí, jejíž reformy postupují pozvolně. Privatizace je procesem doprovázeným mnoha obtížemi a zpožděními; odehrálo se mnoho změn ani ne tak pod vlivem vnitřní politiky, ale spíše pod vlivem mezinárodních dohod. Privatizační instituce měly jak společenské, tak soukromé odpovědnosti, což způsobilo zmatky a zpomalilo proces privatizace. Tento článek nastiňuje způsoby fungování privatizačních institucí v Rumunsku, a jejich následky v právním kontextu.

Radoslav Delina

B2B E-Marketplaces as new antitrust threats for the business environment

B2B elektronické trhy jako nové protitrustové hrozby pro obchodní prostředí

Summary:

The article discusses the developing phenomenon of a new distribution channel – vertical markets.

Electronic marketplaces are represented by internet agents, which make business between buyers and sellers easier. In the article, the author describes and characterizes these markets, together with their industry-specific features, and at the same time, the advantages and main threats are pointed out. Through the process of connecting large amounts of buyers and sellers together with automation of transactions, the e-markets enhance the possibilities of buyers, allow sellers to contact new customers, and decrease the transactions costs for all market participants. At the same time, the e-markets increase transparency and quality of information. The owners of the e-markets can set a price of each transaction, or establish the subscription-type fees for particular term, or introduce normal fees. Analysts forecast that through the public e-markets up to 50 percent of total e-commerce volume will be realized by the year 2005. Its effectiveness is determined by marginal rate of integration and aggregation. It can reach the maximal rate of integration and aggregation which predetermines vertical market to forming natural monopoly, which is paradoxically demanded because of efficiency of such solution. Vertical markets can, due to their power and turnover, guarantee different licenses (banking, certification authority etc.), which can, with respect to the high rate of aggregation and integration, be considered as an enormous benefit. But, together with establishing such a big monopoly, the problems and issues of anti-trust authorities are emerging, mainly in 4 areas – exchange of information and reliance on third party, monopsony, exclusivity and exclusion of market participants. These are the areas, which should be focused on in the future, because of creating an effective legislative and organizational background of vertical electronic markets, especially for the purpose of encouragement for the market environment which would be as effective as possible for the benefit of all industries.

Anotace:

Článok pojednáva o rozvíjajúcom sa fenoméne nových distribučných ciest – vertikálnych trhoch. Elektronické trhy predstavujú internetových sprostredkovateľov,

ktorí uľahčujú obchodovanie medzi nákupcami a predajcami. V článku popisujem a charakterizujem tieto trhy aj s ich priemyselnými špecifikami, pričom poukazujem na výhody ale hlavne hrozby v tejto oblasti. Prepájaním veľkého množstva nákupcov a predajcov navzájom a automatizovaním transakcií, e-trhy rozširujú možnosti nákupcov, predajcom umožňujú prístup k novým klientom, a znižujú transakčné náklady pre všetkých účastníkov. Zároveň zvyšujú transparentnosť a kvalitu informácií. Vlastníci e-trhov môžu spoplatňovať každú transakciu, alebo zaviesť poplatky typu predplatného na určité obdobie, prípadne poplatky za služby. Analytici predpovedajú, že verejné e-trhy budú realizátorom až 50% celkového objemu e-commerce do roku 2005. Ich efektívnosť je determinovaná hraničnou mierou integrácie a agregácie. Práve dosiahnutie maximálnej miery integrácie a agregácie predurčuje vertikálny trh k vytvoreniu prirodzeného monopolu, ktorý je paradoxne žiadaný práve kvôli efektívnosti takéhoto riešenia. Vertikálne trhy si môžu vzľadom na svoju silu a obraty zabezpečiť rôzne licencie (bankové, certifikačnej authority a iné), ktoré môžu byť práve vzhľadom na vysokú agregáciu a integráciu obrovským prínosom. Avšak s vytvorením takého silného monopolu sa vynárajú aj problémy a otázky protimonopolných úradov hlavne v 4 oblastiach – výmena informácií a dôvera v tretiu stranu, monopsónia, exkluzivita a vylúčenie účastníkov trhu. Práve na tieto problematické oblasti je potreba sa v budúcnosti zamerať kvôli vytvoreniu efektívneho legislatívneho a organizačného zázemia vertikálnych elektronických trhov, a to hlavne za účelom podpory čo najefektívnejšieho prostredia pre celé priemyselné odvetvia.

Marian Lebieczik

**An impact of the Czech Republic's entry into the EU on the wage development
Dopady vstupu České republiky do Evropské unie na vývoj mezd**

Summary:

The article deals with one of the most important factors that influences economic competitiveness of a country - the wages and their level. Relating to the entry of the Czech Republic into the EU and joining the uniform home market, its wage income level is one of the comparative advantages of the Czech economy. The author defines this advantage and analyzes the main factors which influence the wages in economy. Eventually statistical methods are used for predicting the development of nominal and real wages in Czech Republic till the year 2011.

Anotace:

Článek pojednává o jednom z nejdůležitějších faktorů, které ovlivňují ekonomickou konkurenceschopnost země – o mzdách a jejich úrovni. V souvislosti se vstupem České republiky do EU a přístupem na jednotný vnitřní trh se stává její mzdová úroveň konkurenční výhodou. Autor popisuje tuto výhodu a analyzuje hlavní faktory, které ovlivňují mzdy v ekonomice. Následně jsou použity statistické metody pro předpověď vývoje nominálních mezd v České republice do roku 2011.

Jaromír Novák

**Position of services industry in the economy and its development.
Postavenie odvetví služieb v ekonomike a jeho vývoj**

Summary:

The author introduces different approaches to the definition of services and focuses on their importance from the macroeconomic point of view. The importance of this sector of the national economy has been growing rapidly since 1960s – 1970s. Its importance is much greater in market economies and that is why we can expect further growth of their share of GDP in Slovakia, as the transformation of the Slovak economy is closely linked with the increase of their production. Its share of the overall country's production does not reach the level common in the western economies, so there is still a lot of work ahead of us to catch up with them.

Anotace:

Autor nabízí různé přístupy k definici odvětví služeb a zaměřuje se na jejich důležitost z makroekonomického hlediska. Důležitost tohoto sektoru od 60. a 70. let rychle rostla, jeho význam je největší v tržních ekonomikách, a proto můžeme na Slovensku očekávat nárůst jeho podílu na HDP, neboť transformace slovenské ekonomiky je s růstem produktivity služeb úzce spojena. Podíl služeb na celkové produkci země však zatím nedosahuje úrovně běžné v ostatních západních zemích, tudíž je před námi ještě mnoho práce nutné k dohnání těchto zemí.

Antonín Slaný

Macroeconomic performance and institutional aspects of social policy

Makroekonomický vývoj a institucionální aspekty sociální politiky.

Summary:

The article analyses basic connection of macroeconomic development and institutional aspects of social policy in the context of integration tendencies during last decade and in the process of integration. It analyses especially common and specific aspects of the transformation process, in relation to economic performance related to social policy. In the area of social policy then it examines the issues closely related with free move of labour and work security at the integrated EU labour market.

Anotace:

Článek analyzuje základní souvislosti makroekonomického vývoje a institucionálních aspektů sociální politiky a to v kontextu integračních tendencí posledního desetiletí a v procesu transformace. Analyzuje zejména společné a specifické rysy transformačního procesu se zřetelem na výkonnost ekonomiky a to ve vztahu k sociální politice. V oblasti sociální politiky pak zkoumá otázky bezprostředně spojené s volným pohybem pracovních sil a pracovní ochranou na integrovaném trhu práce EU.

Bořek Vašíček

Modern economic models of interest behaviour and groups (part II.)

Moderní ekonomické modely zájmového chování a skupin (část II.)

Summary:

The aim of this paper is to give a brief overview and categorize the current economic models of the individual interest behavior as part of empiric models of the interest groups. As the introduction explains, the problem is quite complex because it is closely

related to more general topics of the constitutional and institutional system of each country and at the same time is not just of interest of economics but also other social sciences.

Because most of the current empirical models are based on the traditional contributions of public choice theory in the 60's and 70's it includes a brief overview of its main findings as well as some critiques of this approach.

In the following there is an overview of more recent contributions to the topics of interests and interest groups. Firstly it features models describing the influence of the groups on the political process. These models intend to resolve two basic questions: what actions by groups have the actual influence on the policy formation and what is the intensity of these actions. Here we can distinguish models based either on influence function, vote function, composite utility function or a function of the information transmission. The following models are of individual behavior; they are based on games theory and serves as the underlying logic of the previous models of the groups' influence. There are two different concepts due to the assumed level of individual willingness to cooperate within the group; the one of individual selection and other one of group selection.

The last chapter tries to interconnect the models of the interest groups with relevant models of rent seeking, which focus at different aspects of the same process. These models are also built on games theory. The very basic one is so-called Nash game. Its feature is the logic of impossibility of cooperation between individuals and their simultaneous actions. Its modification permitting individual cooperation is a more complex Stackelberg game.

Anotace:

Cílem tohoto článku je poskytnout stručný přehled a kategorizaci současných ekonomických modelů zájmového chování jednotlivce jako součásti empirických modelů zájmových skupin. Jak vysvětluje úvod, problém je poněkud komplexní, neboť je úzce spojen s více obecnými tématy ústavního a institucionálního systému každé země a ve stejném momentu není v objektu zájmu pouze ekonomie, ale i ostatních společenskovedních disciplín.

Protože je většina současných empirických modelů založena na tradičních základech teorie veřejné volby z 60. a 70. let, je v článku uveden stručný přehled jejich hlavních zjištění, a tak některé kritiky tohoto přístupu.

V následující části je uveden přehled příspěvků k tématu zájmů a zájmových skupin z poslední doby. Nejprve jsou to modely popisující vliv zájmových skupin na politický proces. Záměrem těchto modelů je odpovědět na dvě základní otázky: jaké činy zájmových skupin mají vliv na formování hospodářské politiky a jaký je účinek těchto vlivů. V této skupině rozlišujeme modely založené buď na vlivové funkci, volební funkci, složené užitkové funkci nebo na funkci přenosu informace. Další jsou modely chování jednotlivce, jsou založeny na teorii her a slouží jako podkladové k předešlým modelům vlivu skupin. Existují dva rozdílné koncepty, podle míry ochoty jednotlivce spolupracovat se skupinou, koncept individuální selekce a skupinové selekce.

Poslední oddíl článku se snaží o propojení modelů zájmových skupin s relevantními modely vyhledávání renty, které se zaměřují na různé aspekty téhož procesu. Tyto modely jsou též postaveny na teorii her. Nejzákladnější model je nazýván Nashovou hrou, jeho podstatou je nemožnost spolupráce mezi jednotlivci a jejich současně probíhajícími činnostmi. Jeho modifikace umožňující spolupráci jedinců je komplexnější model Stackelbergovy hry.

Tomáš Wroblowský
A fiscal theory of price level determination
Fiskální teorie determinace cenové hladiny

Summary:

The traditional approach to the price level determination is based on Friedman's statement that inflation is "...always a monetary phenomenon". This means that only monetary authority and its policy can determine the price level.

Fiscal theory of the price level is in opposition to the conventional view. Weak form of the FTPL says that inflation is a monetary phenomenon, but the movements of money supply are dictated to the central bank by the fiscal authority. Strong form of the FTPL states that the price level is determined by fiscal measures even if the central bank holds money supply unchanged.

Anotace:

Tradiční přístup k determinaci cenové hladiny je založen na Friedmanově tvrzení, že inflace je "... vždy peněžním jevem." To znamená, že jen subjekt vykonávající monetární politiku je schopen ovlivnit cenovou hladinu. Fiskální teorie cenové hladiny je v opozici proti tomuto konvenčnímu názoru. Slabá forma Fiskální teorie cenové hladiny říká, že inflace je peněžní jev, ale pohyby cenové hladiny jsou diktovány centrální bance fiskálním orgánem. Silná forma Fiskální teorie cenové hladiny tvrdí, že cenová hladina je ovlivňována fiskálními nástroji, i tehdy, kdy centrální banka drží peněžní zásobu nezměněnou.